Belgisch Staatsblad d.d. 05-11-2026

http://www.emis.vito.be

emis

Raad van State, afdeling Wetgeving

Advies 79.588/1 van 17 juli 2026 over een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering 'tot wijziging van titel III van het VLAREM van 16 mei 2014, wat betreft de omzetting van de BBT-conclusies voor de smederijen en gieterijen' Op 15 juni 2026 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw verzocht binnen een termijn van dertig dagen, van rechtswege verlengd tot 30 juli 2026,* een advies te verstrekken over een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering 'tot wijziging van titel III van het VLAREM van 16 mei 2014, wat betreft de omzetting van de BBT-conclusies voor de smederijen en gieterijen'.

Het ontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 7 juli 2026 . De kamer was samengesteld uit Pierre Lefranc, kamervoorzitter, Brecht Steen en Tim Corthaut, staatsraden, Michel Tison, assessor, en Eline Yoshimi, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Lennart Nijs, auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 17 juli 2026 .

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

Strekking van het ontwerp

2. Het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering strekt ertoe het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 'houdende bijkomende algemene en sectorale milieuvoorwaarden voor GPBV-installaties'[1] te wijzigen, rekening houdend met de conclusies over de beste beschikbare technieken[2] voor smederijen en gieterijen.

De ontworpen wijzigingen voorzien in de omzetting van het uitvoeringsbesluit (EU) 2024/2974 van de Commissie van 29 november 2024 'tot vaststelling van BBT-conclusies (beste beschikbare technieken) op grond van Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad inzake industriële emissies, voor de smederijen en gieterijen'[3] (artikelen 1 en 6 van het ontwerp).

Daarnaast wordt het begrip 'energieaudit' doorheen titel III van het VLAREM vervangen door 'audit', om verwarring met energieaudits in de zin van artikel 1.1.1, § 2, 26°, van het Energiebesluit van 19 november 2010 te vermijden (artikelen 2 tot 5).

Rechtsgrond

3. Het ontwerp vindt rechtsgrond in het in de rubriek 'Rechtsgronden' van de aanhef vermelde artikel 5.4.3, § 1, van het decreet van 5 april 1995 'houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid'.[4] Op grond van artikel 5.4.3, § 1, van het DABM bepaalt de Vlaamse Regering de wijze waarop de beste beschikbare technieken vastgesteld worden.

Vormvereisten

4. In het verslag aan de Vlaamse Regering wordt toegelicht waarom, op grond van arrest C-24/19 van 25 juni 2020 van het Hof van Justitie van de Europese Unie (Grote Kamer)[5], voor het ontwerp geen milieubeoordeling moet worden opgesteld. De aangevoerde redengeving komt er in hoofdzaak op neer dat het niet de bedoeling kan zijn het vaststellingproces op Europees niveau over te doen, nu het ontwerp voorziet in de omzetting van de BBT-conclusies vervat in het Uitvoeringsbesluit en dat het met deze BBT-conclusies is dat het toetsingskader voor de vergunningen wordt bepaald.

In haar legisprudentie heeft de afdeling Wetgeving van de Raad van State al aangegeven dat deze argumentatie niet aannemelijk maakt waarom een ontwerp dat strekt tot het omzetten van BBT-conclusies geen "aanzienlijke milieueffecten" tot gevolg zou kunnen hebben, en dat deugdelijke argumentatie moet kunnen worden ingeroepen om aan te nemen dat de ontworpen regeling geen plan of programma kan inhouden in de zin van richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 'betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's'.[6]

Indien de Vlaamse Regering van mening is dat zij voor dit ontwerp geen milieueffectbeoordeling moet laten verrichten, dient ze overeenkomstig artikel 3, lid 5, van richtlijn 2001/42/EG aan te tonen dat de ontworpen regeling effectief geen aanzienlijke milieueffecten heeft, hierbij rekening houdend met de in bijlage II van de richtlijn vermelde criteria. Tevens zouden deugdelijke argumenten moeten kunnen worden ingeroepen die het aannemelijk maken dat de ontworpen regeling geen plan of programma kan inhouden in de zin van artikel 2, *a)*, eerste streepje, van richtlijn 2001/42/EG. Het verdient aanbeveling om het verslag aan de Vlaamse Regering aan te vullen met een verantwoording, wat deze aspecten betreft.

Algemene opmerkingen

Onvolledige omzetting van het Uitvoeringsbesluit

5. Overeenkomstig punten xxvii) en xxix), bevat het milieubeheersysteem een beheersplan voor geluid en/of trillingen, opgesteld overeenkomstig BBT 8, respectievelijk een geurbeheersplan, opgesteld overeenkomstig BBT 32. BBT 33 voorziet daarenboven in de periodieke monitoring van de geurhinder. De toepasbaarheid van BBT 8 is "beperkt tot gevallen waarin geluids- en/of trillingshinder bij gevoelige receptoren wordt verwacht en/of is aangetoond". De toepasbaarheid van BBT's 32 en 33 is "beperkt tot de gevallen waarin geurhinder bij gevoelige receptoren wordt verwacht of zich heeft voorgedaan".

Deze punten werden niet omgezet in het ontwerp, hetgeen wordt toegelicht in het verslag aan de Vlaamse Regering:

"De volgende BBT-conclusies worden niet opgenomen in titel III van het VLAREM. Tijdens de algemene evaluaties zal worden geëvalueerd of deze BBT-conclusies van toepassing zijn op de installatie. Indien nodig worden de milieuvoorwaarden bijgesteld om een volledige omzetting van de BBT-conclusies te bekomen.

BBT 8: De BBT om geluids- en trillingsemissies te voorkomen of, indien dat niet haalbaar is, te verminderen, bestaat erin om als onderdeel van het milieubeheersysteem een beheersplan voor geluid en/of trillingen op te zetten, uit te voeren en regelmatig te evalueren. De toepasbaarheid is beperkt tot gevallen waarin geluids- en/of trillingshinder bij gevoelige receptoren wordt verwacht en/of is aangetoond.

Deze BBT-conclusie wordt niet opgenomen in titel III van het VLAREM. Deze bepaling is niet algemeen toepasbaar en handhaafbaar, is te voorwaardelijk geformuleerd, en sterk gekoppeld aan een individuele toetsing aan de lokale omstandigheden. Daarom wordt deze BBT van geval tot geval beoordeeld, en toegepast indien nodig.

BBT 1, onder de specifieke elementen voor de smederijen en gieterijen, punt xxvii: Dit punt omvat het beheersplan voor geluid en/of trillingen, als onderdeel van het milieubeheersysteem. Er wordt daarvoor verwezen naar BBT 8. Gezien BBT 8 niet opgenomen wordt in titel III [van] het VLAREM, wordt dit punt ook niet overgenomen.

BBT 32: De BBT om geuremissies te voorkomen of, indien dat niet haalbaar is, te verminderen, is om als onderdeel van het milieubeheersysteem een geurbeheersplan op te zeten, uit te voeren en regelmatig te evalueren. De toepasbaarheid is beperkt tot gevallen waarin geurhinder bij gevoelige receptoren wordt verwacht of zich heeft voorgedaan.

Deze BBT-conclusie wordt niet opgenomen in titel III van het VLAREM. Deze bepaling is niet algemeen toepasbaar en handhaafbaar, is te voorwaardelijk geformuleerd, en sterk gekoppeld aan een individuele toetsing aan de lokale omstandigheden. Daarom wordt deze BBT van geval tot geval beoordeeld, en toegepast indien nodig.

BBT 1, onder de specifieke elementen voor de smederijen en gieterijen, punt xxix: Dit punt omvat het geurbeheersplan, als onderdeel van het milieubeheersysteem. Er wordt daarvoor verwezen naar BBT 32. Gezien BBT 32 niet opgenomen wordt in titel III van het VLAREM, wordt dit punt ook niet overgenomen.

BBT 33: De BBT is om de geur periodiek te monitoren. De toepasbaarheid is beperkt tot gevallen waarin geurhinder bij gevoelige receptoren wordt verwacht of zich heeft voorgedaan.

Deze BBT-conclusie wordt niet opgenomen in titel III van het VLAREM. Deze bepaling is niet algemeen toepasbaar en handhaafbaar, is te voorwaardelijk geformuleerd, en sterk gekoppeld aan een individuele toetsing aan de lokale omstandigheden. Daarom wordt deze BBT van geval tot geval beoordeeld, en toegepast indien nodig."

Overeenkomstig artikel 288, derde lid, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie is een besluit uitgaande van de instellingen van de Unie in al zijn onderdelen verbindend. BBT's 8, 32 en 33 zullen alsnog moeten worden omgezet.[7]

Regelgeving door verwijzing en verwijzing naar technische normen

6. In diverse van de ontworpen bepalingen onder artikel 6 van het ontwerp wordt verwezen naar "de BBT-conclusies voor de smederijen en gieterijen", zonder dat de betrokken voorschriften worden overgenomen in de tekst van het ontwerp.[8] De reden daarvoor is dat enkel indien de exploitant verplicht wordt een bepaalde techniek toe te passen, deze techniek in het besluit wordt overgenomen.

In de legisprudentie heeft de afdeling Wetgeving erop gewezen dat dergelijke regeling door verwijzing naar "BBT-conclusies" enkel valt te billijken in zoverre de betrokken conclusies voldoende toegankelijk zijn en de verwijzing ernaar niet gebeurt ten koste van de duidelijkheid van de ontworpen regeling.[9]

Wat betreft de BBT's waarnaar het ontwerp uitdrukkelijk verwijst, kan deze werkwijze worden gebillijkt.

7.1. Een aantal BBT's (meer bepaald BBT 12, BBT 13 en BBT 49) verwijzen naar CEN-normen en, wanneer dergelijke normen niet beschikbaar zijn, naar ISO-normen.[10] Met betrekking tot die verwijzingen stelt het verslag aan de Vlaamse Regering (p. 12 en 13):

"Verwijzing naar CEN-, ISO- en andere normen voor emissies naar [lucht (BBT 12), resp. water (BBT 13)] worden niet in dit hoofdstuk opgenomen. Dit wordt vermeld in [artikelen 2.3.2.1 en 2.3.3.1] van titel III van het VLAREM."

Artikel 2.3.2.1 van titel III van het VLAREM verwijst voor de monitoring van emissies in de lucht door naar de meetmethoden, vermeld in bijlage 4.4.2 bij titel II van het VLAREM. Artikel 2.3.3.1 van titel III van het VLAREM bevat een gelijkaardige bepaling voor de monitoring van emissies in water, die wordt verricht conform de meetmethoden vermeld in artikel 4, § 1, van bijlage 4.2.5.2 bij titel II van het VLAREM. Als er geen meetmethoden worden vermeld, worden in beide gevallen de CEN-normen gevolgd. Als er geen CEN-normen bestaan, worden de ISO-normen, de nationale normen of andere internationale normen toegepast die gegevens van een gelijkwaardige wetenschappelijke kwaliteit opleveren.

7.1.1. Voor verschillende stoffen/parameters waarvoor BBT 12 verwijst naar een CEN-norm voor de monitoring, kan op het eerste gezicht geen tegenhanger worden aangeduid in bijlage 4.4.2 bij titel II van het VLAREM, zodat voor die stoffen/parameters overeenkomstig artikel 2.3.2.1 van titel III van het VLAREM lijkt te moeten worden teruggevallen op de CEN-normen die ook in BBT 12 zijn vermeld.[11] Voor de stoffen/parameters waarvoor een referentiemeetmethode werd opgesteld in een compendium voor de monsterneming, meting en analyse van lucht (zgn. LUC), goedgekeurd bij ministerieel besluit, wordt op die meetmethode teruggevallen.

Belgisch Staatsblad d.d. 05-11-2026
http://www.emis.vito.be
emis

7.1.2. Bijlage 4.2.5.2 bij titel II van het VLAREM bevat voor alle in BBT 13 opgenomen stoffen/parameters een referentiemeetmethode in de vorm van een compendium voor de monsterneming, meting en analyse van water (zgn. WAC), goedgekeurd bij ministerieel besluit.

7.2. Voor zover de referentiemeetmethoden, die van toepassing zijn op grond van de in bijlagen 4.4.2 en 4.2.5.2 bij titel II van het VLAREM vermelde LUC's en WAC's, monitoringsverplichtingen en -methoden opleggen die een beschermingsniveau bieden dat minstens gelijkwaardig is aan het beschermingsniveau dat wordt geboden door de in BBT's 12 en 13 vermelde CEN-normen, hetgeen door de stellers van het ontwerp dient te worden nagegaan, kan daarmee worden ingestemd.[12]

Indien zulks niet het geval is, moet het ontwerp in die zin worden aangevuld met een uitdrukkelijke verwijzing naar een afwijkende norm die aan het door het Uitvoeringsbesluit gestelde beschermingsniveau voldoet.[13]

7.3. Voor zover niet kan worden teruggevallen op internrechtelijke referentiemeetmethoden die (minstens) een gelijkwaardig beschermingsniveau garanderen, moet worden teruggevallen op de in het Uitvoeringsbesluit vermelde CEN-normen.

Artikel 190 van de Grondwet bepaalt dat geen wet, geen besluit of geen verordening van algemeen, provinciaal of gemeentelijk bestuur verbindend is dan na te zijn bekendgemaakt in de vorm bij de wet bepaald. Dat grondwetsartikel verwoordt een algemeen rechtsbeginsel dat geldt voor alle algemene rechtsnormen. De mogelijkheid voor elke persoon om te allen tijde ervan kennis te nemen, is een recht dat inherent is aan de rechtstaat, omdat het die kennisneming is die iedereen in staat zal stellen zich naar die teksten te gedragen. Zolang er geen bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* is tot stand gekomen, zijn de CEN-normen waaraan wordt gerefereerd, geen overeenkomstig artikel 190 van de Grondwet bekendgemaakte normen, zodat zij niet tegenwerpbaar zijn aan iedereen.

Bovendien heeft het Hof van Justitie geoordeeld dat het rechtszekerheidsbeginsel vereist dat een Unieregeling de belanghebbenden in staat stelt de omvang van de verplichtingen die hen worden opgelegd, nauwkeurig te kennen.[14] Die belanghebbenden moeten immers ondubbelzinnig hun rechten en verplichtingen kunnen kennen en dienovereenkomstig hun voorzieningen kunnen treffen.[15] Op grond hiervan heeft het Hof geoordeeld dat een bijlage bij een verordening welke niet is bekendgemaakt in het Publicatieblad geen bindende kracht heeft, voor zover deze bijlage beoogt verplichtingen op te leggen aan particulieren.[16] Het Hof heeft zich er ook tegen verzet dat verplichtingen die zijn opgenomen in een Unieregeling die niet werd bekendgemaakt in de taal van een lidstaat, hoewel deze taal een officiële taal van de Europese Unie is, kunnen worden opgelegd aan particulieren in deze staat, ook al hadden deze personen via andere wegen van deze regeling kennis kunnen nemen.[17] Bijgevolg lijkt het probleem van de verwijzingen naar niet bekendgemaakte technische normen die niet beschikbaar zijn in het Nederlands, zich in het recht van de Europese Unie in gelijkaardige termen te stellen als in de interne rechtsorde. Het Hof van Justitie heeft erkend dat normen waarnaar in EU-wetgeving wordt verwezen in beginsel moeten worden bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Unie[18] – wat een bekendmaking in alle officiële talen van de Unie lijkt te impliceren. Wat ISO-normen betreft heeft het Hof daar echter aan toegevoegd dat "evenwel rekening [moet] worden gehouden met de specifieke kenmerken van het door de ISO opgezette systeem, bestaande uit een netwerk van nationale normalisatie-instellingen, dat deze nationale instellingen in staat stelt om op verzoek toegang te verlenen tot de officiële en authentieke versie van de door de ISO vastgestelde normen. Wanneer ondernemingen deze toegang hebben tot de officiële, authentieke versie van de normen waarnaar in artikel 4, lid 1, van richtlijn 2014/40 wordt verwezen, kunnen deze normen en derhalve de verwijzing in deze bepaling naar die normen derhalve aan hen worden tegengeworpen."[19] In het voorliggende geval lijkt die toegang echter niet voorhanden, noch via de website van het CEN, noch via de verbonden Belgische normalisatie-instelling NBN. Daaraan zou door de stellers van het ontwerp echter tegemoet kunnen worden gekomen, overeenkomstig artikel VIII.2, tweede lid, van het WER, dat luidt:

"De Staat en alle andere publiekrechtelijke personen kunnen de toepassing van een door het Bureau voor Normalisatie gepubliceerde norm of deel van een norm verplichten. Zij brengen het Bureau voor Normalisatie hiervan vooraf op de hoogte. De specifiek Belgische normen die verplicht worden gesteld, worden op de website van het Bureau voor Normalisatie raadpleegbaar gesteld volgens de door de Koning vastgestelde nadere regels, zonder de mogelijkheid om deze te downloaden of af te drukken. De andere normen die verplicht worden gesteld, worden kosteloos ter beschikking gesteld door de auteur van de reglementering op zodanige wijze dat de auteursrechten op die normen nageleefd worden. Als er een vertaling nodig is, kan het Bureau voor Normalisatie de kosten voor de vertaling van deze norm door een derde partij aan de regelgevende overheid factureren."

In de zaak C-588/21 oordeelde het Hof op 5 maart 2024 dat een geharmoniseerde norm, hoewel de naleving ervan niet verplicht is, maar wel voor producten die aan deze normen voldoen een vermoeden van conformiteit doet ontstaan met de essentiële eisen die ten aanzien van die producten zijn vastgesteld in de desbetreffende harmonisatiewetgeving van de Unie, deel uitmaakt van het Unierecht. Het feit dat de norm deel uitmaakt van het Unierecht heeft volgens het Hof van Justitie het volgende gevolg: "(...), zoals de advocaat-generaal heeft opgemerkt in punt 52 van haar conclusie, bepaalt artikel 2 van het VEU dat de Unie is gegrondvest op het rechtsstaatbeginsel, dat vereist dat alle natuurlijke en rechtspersonen van de Unie vrije toegang hebben tot het Unierecht en dat justitiabelen ondubbelzinnig hun rechten en verplichtingen kunnen kennen (arrest van 22 februari 2022, Stichting Rookpreventie Jeugd e.a., C-160/20, EU:C:2022:101, punt 41 en aldaar aangehaalde rechtspraak). Deze vrije toegang moet in het bijzonder eenieder voor wie de door een wet geboden bescherming geldt in staat stellen om binnen de door het recht gestelde grenzen na te gaan of de adressaten van de in deze wet vastgelegde regels die regels daadwerkelijk naleven."[20] In het door het Hof van Justitie geparafraseerde punt 52 kwam advocaat-generaal Medina tot de conclusie dat "het Unierecht moet worden bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Unie".

Het staat aan de instellingen van de Europese Unie om te voldoen aan de voormelde rechtspraak van het Hof van Justitie.[21] Het komt evenwel aan de adviesaanvrager toe om op het internrechtelijke vlak de vereisten van artikel 190 van de Grondwet na te leven, en bij gebreke aan afdoende bekendmaking van die normen op Europees niveau zelf in een gepaste bekendmaking van die normen te voorzien.

Belgisch Staatsblad d.d. 05-11-2026
http://www.emis.vito.be
emis

Onderzoek van de tekst

Artikel 6

Ontworpen artikel 3.22.1.2

8. Verschillende definities die zijn opgenomen onder de hoofding 'Definities van het Uitvoeringsbesluit worden door het ontwerp niet hernomen. Het verslag aan de Vlaamse Regering verduidelijkt dat "[e]nkel definities die niet gelijk zijn aan definities reeds opgenomen in het VLAREM én welke nodig zijn om de sectorale voorwaarden te kunnen begrijpen worden opgenomen" (p. 8). Daarbij wordt verduidelijkt dat definities die reeds opgenomen werden in titel II van het VLAREM, of termen die veel gebruikt en daardoor algemeen bekend zijn, niet gedefinieerd worden in het ontwerp.

De stellers van het ontwerp dienen er wel over te waken dat zij door een dergelijke werkwijze te hanteren geen onvolledige of onjuiste omzetting van het Uitvoeringsbesluit bewerkstelligen.

8.1. Zo bevat het ontwerp geen definitie van het begrip 'massastroom', dat door het Uitvoeringsbesluit omschreven wordt als "[d]e massa van een bepaalde stof of parameter die gedurende een bepaalde tijd wordt uitgestoten". Het verslag aan de Vlaamse Regering vermeldt het begrip 'massastroom' uitdrukkelijk als voorbeeld van een veel gebruikte term die niet wordt gedefinieerd omdat deze algemeen bekend is.

Er dient evenwel te worden vastgesteld dat artikel 1.1.2 van titel II van het VLAREM wél een definitie van het begrip 'massastroom' bevat, die bovendien aanzienlijk beperkter is dan de omschrijving in het Uitvoeringsbesluit.[22] Deze definitie is opgenomen onder de hoofding 'Definities activiteiten die gebruikmaken van organische oplosmiddelen (hoofdstuk 5.59)'. Hoewel die hoofding niet rechtstreeks gelinkt is aan smederijen en gieterijen,[23] werken deze definities evenwel ook door naar het voorliggende ontwerp. Op grond van artikel 1.1.2, tweede lid, van titel II van het VLAREM zijn de in dit artikel opgenomen definities namelijk "thematisch gerangschikt in functie van de betrokken tekstonderdelen, maar zijn [deze] – behoudens afwijkende bepaling – eveneens van toepassing op dezelfde termen en begrippen in andere tekstonderdelen."

De definitie van het begrip 'massastroom' zoals bepaald in het Uitvoeringsbesluit moet alsnog in het ontwerp worden opgenomen.

8.2. Eenzelfde opmerking kan worden gemaakt met betrekking tot de omschrijving van het begrip 'stof', dat het Uitvoeringsbesluit omschrijft als "[t]otaal aan vaste deeltjes (in lucht)". Bijkomende moeilijkheid is daar dat artikel 1.1.2 van titel II van het VLAREM twee niet-equivalente definities van het begrip 'stof' bevat, meer bepaald een algemene definitie van een chemische stof onder de hoofding 'Definities algemeen'[24] en een bijzondere, meettechnische definitie van stof (in de zin van stofdeeltjes) onder de hoofding 'Definities luchtverontreiniging: milieukwaliteitsnormen en beleidstaken (deel 2)', punt 35°.[25]

8.3. Tevens rijst de vraag of alle te meten stoffen/parameters wel op een equivalente wijze worden omgezet. Zo bevat artikel 1.1.2 van titel II van het VLAREM een concordantietabel 'voor bepaalde lozingsparameters', luidens hetwelk in plaats van de "oude terminologie" organische chloor en TOX in beide gevallen de "corresponderende benaming" AOX wordt gebruikt. TOX – het gehalte aan totaal organisch gebonden halogeen, uitgedrukt in chloor[26] – is aanzienlijk ruimer dan de definitie van AOX in het Uitvoeringsbesluit.[27-28] Het gebruik van de term AOX doorheen titel II van het VLAREM en de bijlagen daarbij – waar AOX wordt aangeduid als "geabsorbeerde organisch gebonden halogenen"[29] "adsorbeerbare organische halogeenverbindingen"[30] of "adsorbeerbare organohalogenen"[31] –sluit beter aan bij de omschrijving van AOX in het Uitvoeringsbesluit. In tegenstelling tot de concordantietabel die opgenomen is onder artikel 1.1.2, werken die omschrijvingen evenwel niet door naar andere rubrieken.

Ter wille van de rechtszekerheid verdient het aanbeveling de parameter AOX in het ontwerp te definiëren.

9. Daarnaast moet erover worden gewaakt dat de draagwijdte van de definities die worden overgenomen uit het Uitvoeringsbesluit niet wordt gewijzigd door de herformulering daarvan.

9.1. Het ontworpen artikel 3.22.1.2, 1°, van titel III van het VLAREM omschrijft het begrip 'aminen' als "som van ammoniakderivaten (...)", waar in het Uitvoeringsbesluit sprake is van "[c]ollectieve term voor ammoniakderivaten (...)". Gevraagd of de formuleringen "som van" en "collectieve term voor" in dit geval equivalent zijn, antwoordde de gemachtigde:

"Ja, de term 'som van' heeft dezelfde betekenis als 'collectieve term voor'. De term aminen wordt in het Uitvoeringsbesluit en in hoofdstuk 3.22 van VLAREM III hoofdzakelijk gebruikt als parameter in emissies naar de lucht. De standaardformulering gebruikt in VLAREM om een groepsparameter te omschrijven is 'som van', zie bijvoorbeeld bijlage 4.4.2 van VLAREM II en afdeling 4.4.3 van VLAREM II."

In het licht van die verduidelijking, kan met de omschrijving onder punt 1° worden ingestemd.

9.2. Gevraagd of de zinsnede "een nodulaire bolle vorm" (ontworpen artikel 3.22.1.2, 12°, van titel III van het VLAREM een identieke lading dekt als "een nodulaire/sferische vorm" (omschrijving van het begrip 'nodularisatie' in het Uitvoeringsbesluit), stelde de gemachtigde:

"Nodulair en sferisch zijn geen synoniemen. In het Uitvoeringsbesluit staat een schuin streepje tussen beide termen, wat wijst op een *of*-bepaling. In het ontwerpbesluit werd dit foutief niet overgenomen. De formulering in punt 12° zal aangepast worden naar 'nodulaire of sferische vorm'."

Daarmee kan worden ingestemd.

9.3. Het ontworpen artikel 3.22.1.2, 18°, van titel III van het VLAREM bevat een definitie van het begrip 'verwarmen en herverwarmen'. Doorheen het ontwerp worden de begrippen 'verwarmen' en 'herverwarmen' wel gebruikt, maar de exacte combinatie 'verwarmen en herverwarmen' komt nergens terug. De stellers van het ontwerp dienen na te gaan of deze begrippen steeds in conjunctie dienen te worden gezien.[32] In bevestigend geval, moet de doorheen het ontwerp gebruikte terminologie hierop worden afgestemd. In ontkennend geval, moeten in het ontworpen artikel 3.22.1.2 de te definiëren termen worden opgebroken.

Ontworpen artikelen 3.22.3.5.10 *en* 3.22.3.5.11

10. De parameter vluchtige organische stoffen (VOS) wordt in de ontworpen artikelen 3.22.3.5.10 en 3.22.3.5.11 van titel III van het VLAREM uitgedrukt als totaal organische koolstof (TOC). In voetnoten 3 en 4 van de tabel in artikel 3.22.3.5.10, alsook in voetnoot 1 van de tabel in artikel 3.22.3.5.11, wordt in een afwijkingsmogelijkheid van de emissiegrenswaarde voor TOC voorzien, die kan worden opgelegd in de individuele omgevingsvergunning voor de exploitatie van een ingedeelde inrichting of activiteit die onder het toepassingsgebied van het ontworpen besluit valt. Tabellen 1.8, 1.9 en 1.10 van het Uitvoeringsbesluit verwijzen op dit punt niet naar totaal organische koolstof, maar naar het "[t]otaal aan vluchtige organische stoffen, uitgedrukt als C (in lucht)" (TVOC).[33]

Belgisch Staatsblad d.d. 05-11-2026
http://www.emis.vito.be
emis

Gevraagd of de draagwijdte van het begrip TOC in titels II en III van het VLAREM – en dus het voorliggende ontwerp – overeenkomt met de draagwijdte van het begrip TVOC in het Uitvoeringsbesluit, stelde de gemachtigde:

"In het Uitvoeringsbesluit wordt de term TVOC gebruikt. Dit is gedefinieerd als 'Totaal aan vluchtige organische stoffen, uitgedrukt als C (in lucht)'. In VLAREM daarentegen wordt standaard de term 'vluchtige organische stoffen, uitgedrukt als totaal organische koolstof (TOC)' gebruikt. Deze term werd reeds gebruikt in VLAREM II en wordt ook op dezelfde manier gebruikt in VLAREM III. Inhoudelijk is er dus geen verschil tussen de parameters TVOC en TOC. De toe te passen meetmethode in Vlaanderen voor TOC is LUC/II/001, die net zoals het Uitvoeringsbesluit verwijst naar EN 12619."

Gelet op die uitleg van de gemachtigde, kan het gebruik van de parameter toc worden aanvaard.

De griffier,
Eline Yoshimi

De voorzitter
Pierre Lefranc

Nota's

* Deze verlenging vloeit voort uit artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, in fine, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, waarin wordt bepaald dat deze termijn van rechtswege verlengd wordt met vijftien dagen wanneer hij begint te lopen tussen 15 juni en 15 augustus.

(1) Hierna: titel III van het VLAREM.

(2) Hierna: BBT-conclusies.

(3) Hierna: Uitvoeringsbesluit.

(4) Hierna: DABM.

(5) HvJ 25 juni 2020, C-24/19, A e.a. t. Gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het departement Ruimte Vlaanderen, afdeling Oost-Vlaanderen, ECLI:EU:C:2020:503.

(6) Zie meest recent: adv.RvS 77.473/1 van 6 maart 2025 over een ontwerp dat heeft geleid tot het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2025 'tot wijziging van titel III van het VLAREM van 16 mei 2014, wat betreft de omzetting van de BBT-conclusies voor slachthuizen en verwerkers van dierlijke bijproducten of eetbare nevenproducten', opm. 4.1 tot 4.3; adv.RvS 77.841/1 van 4 juli 2025 over een ontwerp dat heeft geleid tot het besluit van de Vlaamse Regering van 12 september 2025 'tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne en titel III van het VLAREM van 16 mei 2014, voor de omzetting van de BBT-conclusies voor gangbare systemen voor gemeenschappelijk(e) behandeling en beheer van afgassen in de chemiesector', opm. 4.1 tot 4.5.

(7) Indien men niet overgaat tot omzetting van BBT's 8, 32 en 33 in het ontwerp, zou in artikel 1 ervan moeten worden bepaald dat het gaat om de gedeeltelijke omzetting van uitvoeringsbesluit (EU) 2024/2974. Hoewel dat besluit zelf niet voorziet in een uiterste datum voor de (volledige) omzetting ervan in het nationale recht, volgt uit artikel 21, lid 3, van richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 'inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging)' dat het regelgevende kader tijdig moet worden aangepast opdat alle bestaande vergunningen kunnen worden geactualiseerd en de installaties desgevallend aangepast binnen de vier jaar na de bekendmaking van overeenkomstig artikel 13, lid 5, genomen besluiten over BBT-conclusies betreffende de hoofdactiviteit van een installatie, in het geval van uitvoeringsbesluit (EU) 2024/2974 dus voor 6 december 2028.

(8) Zie bijv.de ontworpen artikelen 3.22.2.1.1, 3.22.2.6.1 ("de technieken, vermeld in BBT 9 van de BBT-conclusies voor de smederijen en gieterijen"), 3.22.3.3.1 ("de technieken, vermeld in punt g tot en met n van BBT 14 van de BBT-conclusies voor de smederijen en gieterijen") en 3.22.3.4.2 ("technieken, vermeld in punt b en c van BBT 16 van de BBT-conclusies voor de smederijen en gieterijen").

(9) Vgl. adv.RvS 57.880/1 van 30 september 2015 over een ontwerp dat heeft geleid tot het besluit van de Vlaamse Regering van 11 december 2015 'tot wijziging van titel II van het VLAREM van 1 juni 1995 en titel III van het VLAREM van 16 mei 2014, wat betreft de omzetting van de BBT-conclusies voor de sectoren voor het looien van huiden en vellen, de productie van cement, kalk en magnesiumoxide en de productie van chlooralkali, de productie van pulp, papier en karton en voor het raffineren van aardolie en gas', opm. 8; adv.RvS 62.915/1 van 28 februari 2018 over een ontwerp dat heeft geleid tot het besluit van de Vlaamse Regering van 9 maart 2018 'tot wijziging van titel II van het VLAREM van 1 juni 1995 en titel III van het VLAREM van 16 mei 2014, wat betreft de omzetting van de BBT-conclusies voor de gemeenschappelijke behandeling en beheer van afvalwaterstromen, en afgasstromen in de chemiesector, voor de non-ferrometaalindustrie en voor de intensieve pluimvee- of varkenshouderij', opm. 6.

(10) Ook de niet door het ontwerp omgezette BBT 33 verwijst naar (concrete) CEN- en (in het algemeen) ISO-normen.

(11) Meer bepaald gaat het om zink en zinkverbindingen (EN-14385), PCDD/F's (EN-1948-1, EN-1948-2 en EN-1948-3) en totaal vluchtige organische stoffen (TVOC; EN-12619). Ook voor gasvormige fluoriden wordt geen meetmethode aangeduid in bijlage 4.4.2 bij titel II van het VLAREM, maar die CEN-norm is luidens BBT 12 nog in ontwikkeling. De Raad van State, afdeling Wetgeving beschikt niet over het vereiste technische inzicht om met zekerheid te kunnen nagaan of één of meerdere van deze stoffen/parameters worden gemonitord als onderdeel van een andere parameter of stof, en bijgevolg of deze op die grond alsnog onder de referentiemethode van een bepaald LUC kunnen worden ondergebracht.

(12) Onder de hoofding 'Algemene overwegingen' bepaalt het Uitvoeringsbesluit: "De technieken die in deze BBT-conclusies worden opgesomd en beschreven, zijn prescriptief noch volledig. Er mogen andere technieken worden gebruikt die ten minste een gelijkwaardig niveau van milieubescherming garanderen."

(13) Hetgeen in beginsel zal neerkomen op een verwijzing naar de CEN-norm die in het Uitvoeringsbesluit is opgenomen.

(14) Zie o.m.: HvJ 20 mei 2003, C-469/00, Ravil SARL, Bellon import SARL en Biraghi SpA, ECLI:EU:C:2003:295, punt 93; HvJ 11 december 2007, C-161/06, Skoma-Lux sro t. Celní ředitelství Olomouc, ECLI:EU:C:2007:773, punt 38.

(15) HvJ 21 juni 2007, C-158/06, Stichting ROM-projecten t. Staatssecretaris van Economische Zaken, ECLI:EU:C:2007:370, punt 25.

(16) HvJ 10 maart 2009, C-345/06, Gottfriet Heinrich, ECLI:EU:C:2009:140, punt 63.

(17) HvJ 11 december 2007, C-161/06, Skoma-Lux sro t. Celní ředitelství Olomouc, ECLI:EU:C:2007:773, punt 51.

(18) HvJ 22 februari 2022, C-160/20, Stichting Rookpreventie Jeugd, ECLI:EU:C:2022:101, punten 40-51.

(19) HvJ 22 februari 2022, C-160/20, Stichting Rookpreventie Jeugd, ECLI:EU:C:2022:101, punt 52.

(20) HvJ 5 maart 2024, C-588/21, Public.Resource.Org, Inc. en Right to Know CLG t. Europese Commissie, ECLI:EU:C:2024:201, punt 81; zie ook HvJ 21 april 2026, C-155/24, Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit e.a. tegen Stichting Rookpreventie Jeugd, ECLI:EU:C:2026:327, punt 34.

Belgisch Staatsblad d.d. 05-11-2026
http://www.emis.vito.be
emis

(21) In dat verband heeft het Hof van Justitie de omvang van de op de Unie rustende verplichting als volgt omschreven, waarbij toch de mogelijkheid lijkt te worden opengehouden dat ISO-normen op een andere wijze dan via de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie aan particulieren bekend zou worden gemaakt:

"38 Overeenkomstig het in artikel 2 VEU neergelegde beginsel van de rechtsstaat kan de toegang tot de inhoud van die normen slechts als vrij worden aangemerkt als deze algemeen, doeltreffend, kosteloos en niet-discriminerend is. Alleen als een dergelijke toegang wordt gewaarborgd tot normen die op internationaal niveau zijn uitgewerkt en in de rechtsorde van de Unie een bindend karakter hebben gekregen, kan immers een particulier als de Stichting, die zich in het hoofdgeding beroept op een belang dat wordt beschermd door een Uniehandeling die deze normen bindend heeft verklaard, kennis nemen van die normen en, in voorkomend geval, door de bevoegde nationale autoriteiten en, zo nodig, door de Unierechter laten nagaan of die normen daadwerkelijk en volledig zijn nageleefd.

39 Dit houdt onder meer in dat een hoger openbaar belang in de zin van artikel 4, lid 2, laatste zinsnede, van verordening nr. 1049/2001 de openbaarmaking van dergelijke normen gebiedt in het kader van een verzoek om toegang tot documenten dat een particulier als de Stichting op grond van deze verordening heeft ingediend. Zelfs indien deze normen worden beschermd door intellectuele-eigendomsrechten, moet dit belang voorrang hebben boven dergelijke rechten waarop de betrokken normalisatie-instelling zich in voorkomend geval beroept, overeenkomstig het recht op toegang tot documenten dat is gewaarborgd door artikel 15, lid 3, eerste alinea, VWEU, dat is verankerd in artikel 42 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en waaraan deze verordening uitvoering geeft (zie in die zin arrest van 5 maart 2024, Public.Resource.Org en Right to Know/Commissie e.a., C—588/21 P, EU:C:2024:201, punten 84 en 85).

40 Voor zover de Uniewetgever verplichtingen invoert die verband houden met normen als bedoeld in de punten 33 en 38 van het onderhavige arrest en beoogt de overeenkomstige belangen van particulieren, zoals de menselijke gezondheid, te beschermen, staat het aan de Unie om de kosten te dragen die verband houden met de organisatie van de toegang tot de officiële, authentieke versie van deze normen, waarbij het irrelevant is of de toegang tot de inhoud van die normen wordt verzekerd met logistieke, administratieve en technische middelen van de Unie of van de lidstaten." (HvJ 21 april 2026, C-155/24, Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit e.a. tegen Stichting Rookpreventie Jeugd, ECLI:EU:C:2026:327, punten 38-40).

(22) Met name: "de hoeveelheid vrijgekomen VOS in eenheden of massa/uur".

(23) Rubriek 59 van bijlage 1 bij titel II van het VLAREM viseert namelijk op een algemene wijze alle activiteiten van reiniging van procesapparatuur met organische oplosmiddelen.

(24) Stof' wordt onder het éénentwintigste streepje meer bepaald gedefinieerd als "een chemisch element en de verbindingen daarvan, met uitzondering van radioactieve stoffen en genetisch gemodificeerde organismen en micro-organismen".

(25) Waar 'stof' wordt gedefinieerd als "in de gasfase onder bemonsteringscondities verstrooide deeltjes van om het even welke vorm, structuur of dichtheid, die kunnen worden opgevangen door filtering onder specifiek omschreven omstandigheden na representatieve bemonstering van het te analyseren gas en vóór de filter en op de filter achterblijven".

(26) Zie omschrijving in artikel 1.1.2 van titel II van het VLAREM, onder hoofding 'Afvalwaterparameters', punt *g)*.

(27) Te weten: "[a]dsorbeerbare organische halogeenverbindingen, uitgedrukt als Cl, met inbegrip van adsorbeerbare organisch gebonden chloor, broom en jodium."

(28) TOX bevat alle organische halogeenverbindingen, ongeacht of deze adsorberen aan actieve kool. De deelverzameling van TOX die daadwerkelijk adsorbeert aan actieve kool, is AOX.

(29) Formulering gebruikt in artikel 4.3.2.3, § 1, 2°, van titel II van het VLAREM.

(30) Zie tabel bij artikel 3, § 4, van bijlage 2.3.1 'Basismilieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewater' bij titel II van het VLAREM en tabel bij artikel 4, § 1, van bijlage 4.2.5.2 'Controle en beoordeling van de meetresultaten op lozingen van bedrijfsafvalwater en koelwater' bij titel II van het VLAREM.

(31) Zie tabel bij punt 33, *b)*, onderdeel lozing in oppervlaktewater, van bijlage 5.3.2 'Sectorale lozingsvoorwaarden voor bedrijfsafvalwater' bij titel II van het VLAREM.

(32) In het Uitvoeringsbesluit wordt namelijk een definitie opgenomen van 'verwarmen/herverwarmen'.

(33) Het Uitvoeringsbesluit definieert 'TOC' als het "[t]otaal aan organische koolstof, uitgedrukt als C (in water), met inbegrip van alle organische verbindingen".

Belgisch Staatsblad d.d. 05-11-2026
http://www.emis.vito.be
emis